

Administrasjonen si drøfting og vurdering av Skåbu oppvekst i sak 55/17 i «bakgrunn for saka»:

Læringsmiljø, læringsutbytte og sosialt miljø i små kontra store skolar

I drøftinga er brukt erfaring frå andre kommunar og resultat frå ulike forskning om læringsmiljø på små og store skolar. Det er viktig å hugse på at i internasjonal forskning er definisjonen på liten skole; ein skolen med mindre enn 300 elevar.

I Norge er ein liten skole; ein skole med mindre enn 50 elevar.

All forskning viser at det er måten skolen blir drive på som er avgjerande for kvalitet, og ikkje om skolen er liten eller stor.

I ei stor undersøking i dansk skole (Hattie, 2008 og 2011) er det vurdert korleis ulike faktorar som skolestorleik, leiing, lærarkompetanse, organisering, fysisk og sosialt miljø, sosiale normer, heim/skole samarbeid med meir, verkar inn på elevane si læring. Av 138 faktorar, rangert etter kor viktige dei er, kjem storleiken på skole som nr. 130.

I følgje Hattie lærer elevane på middelsstore skolar best. Årsaken er at skolar med «ein viss storleik» er best på lærarsamarbeid og her er det lettast å skaffe og halde på kompetanse. I tillegg er det sosiale miljøet så stort at elevane kan velje venner og samarbeidspartar, og dette er viktig.

Ein anna forskar (Ryan Grauer, 2013) viser til at elevane på mindre skolar har det betre, opplever større fysisk tryggleik og har høgare grad av «opplevd psykisk tryggleik».

All forskning viser at små skolar har mange gode kvalitetar. I små skolemiljø er det enklare å få til god tilpassing til den enkelte samtidig som elevane blir meir sjølvstendige og tør å stole på seg sjølve.

Skåbu er eit godt døme på ein liten skole som blir drevet godt og der elevane oppnår gode resultat. Både elevundersøking, resultat på nasjonale prøvar og avsluttande karakterar i 10. klasse, viser at nivået i Skåbu oppvekst ligg høgt.

Sjå vedlegg: Informasjon om Skåbu oppvekst juni 2017.

Det finns ikkje argument for å legge ned ein skole fordi den er liten, med mindre den blir for liten. Det er vanskeleg å sette ein grense for når det er for få elevar til at det er mogleg å drive ein god skole. Forskarar har sagt dette om kva som kan vere signal om at ein skole er for liten:

- ein skole blir så liten at elevar opplever at det er vanskeleg å finne venner.
- læringsmiljøet blir «fattig» når det blir få elevar fordi elevar lærer av kvarandre.
- det blir vanskeleg å dekke fagbehovet fordi det blir for få lærarar.
- det blir vanskeleg å rekruttere lærarar.

Professor og skoleforskar Thomas Nordahl (Høgskolen i Innlandet) har rangert viktige faktorar for ein god skole slik:

- Det viktigst er å ha venner.
- Lærerne må vere vaksne og tydelege.
- God leiing av skolen.

- Skolen må ha god struktur.
- Eleven må jobbe på skolen.
- Foreldre bør snakke positivt om skolen.
- Fedre bør engasjere seg i skolen.

Thomas Nordahl er tydeleg på at det er avgjerande for læring at elevane har venner i skolemiljøet. I veldig små miljøer blir utvalet for lite og det er ikkje mogleg å finne venner. Nordahl kan heller ikkje definere ein nedre grense på elevtalet, men har uttalt seg slik i samband med ei skolestruktursak i Verdal kommune i Nord-Trøndelag: «med berre 34 elevar ved oppvekstsenteret, kan det vere problematisk å drive ein god skole».

Arbeidsmåtar som kompensere for at skolen har få elevar

Små skolar kan kompensere for at det er for få elevar til deling og at det er eit lite læringsmiljø, gjennom måten det blir jobba på. Skåbu oppvekst jobbar godt på fleire områder gjennom å vere organisert som oppvekstsenter, jobbe aldersblanda, ha tett samarbeid med andre skolar, nasjonalt og internasjonalt, jobbe nettbasert og ha tett samarbeide med ulike fagområder i nærmiljøet. Skåbu oppvekst er Noregs første entreprenørsskapskole og entreprenørskap som arbeidsmetode blir nytta på alle trinn på Skåbu skole.

Sjå vedlegg: Læringsarbeid i aktive nærmiljøskoler med aldersblanding.

Historikk og argumentasjon rundt skolenedlegging i Noreg

I Noreg er det etter at øymerka midlar til grunnskolen falt bort i 1987 og fram til 2013, lagt ned ca. 50 skolar pr. år. I 2002/03 var gjennomsnittleg elevtal i ein norsk skole 183 elevar, mens det skoleåret 2012/13 var auka til 207 elevar.

Etter 1980 er det i Nord-Fron lagt ned 3 skolar. Brekka skole blei slått saman med Barhaug skole i 1984, Kvikne skole saman med Barhaug skole i 1992 og Ruste skule saman med Barhaug skole i 2007.

Ei kartlegging i 2006 viste at fram til da, var økonomi hovudargumentet for å legge ned skolar. Nyare forskning, viser at det er omsynet til elevane si læring, som veier tyngst.

Thomas Nordahl meiner det er særst viktig at det er vurdering av om elevane får eit godt opplæringstilbod som må ligge til grunn når ein vurderer ein skole. Å vurdere å legge ned skolar ut frå økonomiske omsyn eller å behalde ein skole for å halde liv i bygda, er direkte feil, meiner Thomas Nordahl.

Eit anna argument i debatten om nærskole eller sentralisering, er avstanden til ein eventuell ny skole. Mange kommunar har oppretthalde små skolar mykje på grunn av at det er langt eller vanskeleg veg til ny skole.

Eit viktig moment for å behalde ungdomsskolen i Skåbu har vore at vegen mellom Skåbu og Vinstra er vanskeleg, spesielt på vinterstid. Sist vinter(*) blei vegen utbetra og reiseavstanden mellom Skåbu og Vinstra er no i underkant av 30 min.

(* saken er skrive i 2017)